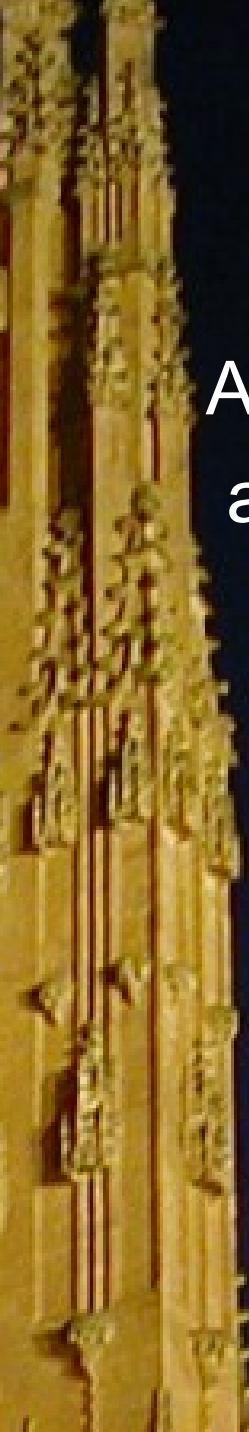

Kvalifikāciju ietvarstruktūras Eiropai un Latvijai

**A. Rauhvargers,
Rektoru Padomes ģenerālskretārs
LU vadības padomnieks**

Augstākās izglītības kvalifikācijas
agrāk tika aprakstītas galvenokārt pēc to:

- uzņemšanas nosacījumiem,
- programmas ilguma (vēlāk studiju slodzes),
- studiju satura

bet gandrīz nekas netika pateikts par studiju rezultātiem, kompetencēm, prasmēm utt.

Problēmas

- Kvalifikācijas netika aprakstītas ar sasniedzamajiem studiju rezultātiem, līdz ar to tās nesniedz darba devējiem, ārvalstu diplomatiniekiem un studentiem pietiekamu informāciju
- izglītības sistēmās mēdz pastāvēt tādas kvalifikācijas, kuru *līmenis* ir neskaidrs - vai vismaz šis līmenis ir grūti interpretējams Boloņas triju ciklu sistēmā
- bieži vien akadēmiskās un profesionālās izglītības atzaros katrā ir izveidojušies savi kvalifikāciju līmeņi, kuri nav savā starpā salīdzināmi.

Kas ir kvalifikāciju ietvarstruktūra?

- Katras valsts nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra ir vienkārši attiecīgajā izglītības sistēmā piešķirto **kvalifikāciju** sistemātisks apraksts, izmantojot to
 - līmeni
 - studiju rezultātus
 - iegūšanai nepieciešamo studiju darba apjomu
 - profilu
- Citiem vārdiem sakot, nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā ir skaidri parādīts, kādā veidā dažādas šīs sistēmas kvalifikācijas ir saistītas cita ar citu un seko cita citai

Definīcijas

- **Kvalifikācija (augstākās izglītības kvalifikācija)** (*qualification, higher education qualification*) = grāds, diploms vai cits dokuments, kurš apliecina atzītas augstākās izglītības studiju programmas sekmīgu apgūšanu.
- **Cikli** (*cycles*) = trīs Boloņas procesā definētie secīgie studiju līmeņi (pirmais cikls, otrais cikls, trešais cikls), kuros izvietojas visas Eiropā iegūstamās augstākās izglītības kvalifikācijas.

Definīcijas

- **Studiju rezultāti** (*learning outcomes*) = attiecīgā studiju perioda noslēgumā sagaidāmo rezultātu formulējums kompetenču veidā: kas studējošajam jāzina, un/vai jāprot veikt.
- **Kompetence** (*competence, competency*) – **darba definīcija!**
zināšanu, prasmju un attieksmju kopums, kas kvalificē noteikta veida vai līmeņa uzdevumu veikšanai. (lietpratība? pratība?)

Definīcijas

Profils =

a) kvalifikāciju vai programmu kopums, kuras vieno ir ievirze vai mērķi (lietišķas profesionālās studijas pretstatā teorētiskākas ievirzes akadēmiskām studijām).

b) konkrētajai kvalifikācijai atbilstošā studiju joma (galvenais studiju priekšmets)

Kāds labums no kvalifikāciju ietvarstruktūrām?

- **Uzlabojas starptautiska salīdzināmība.**
- **Uzlabojas diplomu starptautiska atzišana.**
- **Lielāka skaidrība darba devējam**
- **Lielāka skaidrība studentam.**
- **Lielākas iespējas mūžizglītībai.**
- **Palīdz studiju programmu programmu veidošanā**

Politikas nostādnes – ministru Berlīnes komunikē (2003)

- Aicina dalībvalstis uzsākt kvalifikāciju ietvarstruktūru veidošanu
- Uzdod darba grupai izveidot aptverošu ietvarstruktūru Eiropas Augstākās izglītības telpai

ministru Bergenas komunikē (2005)

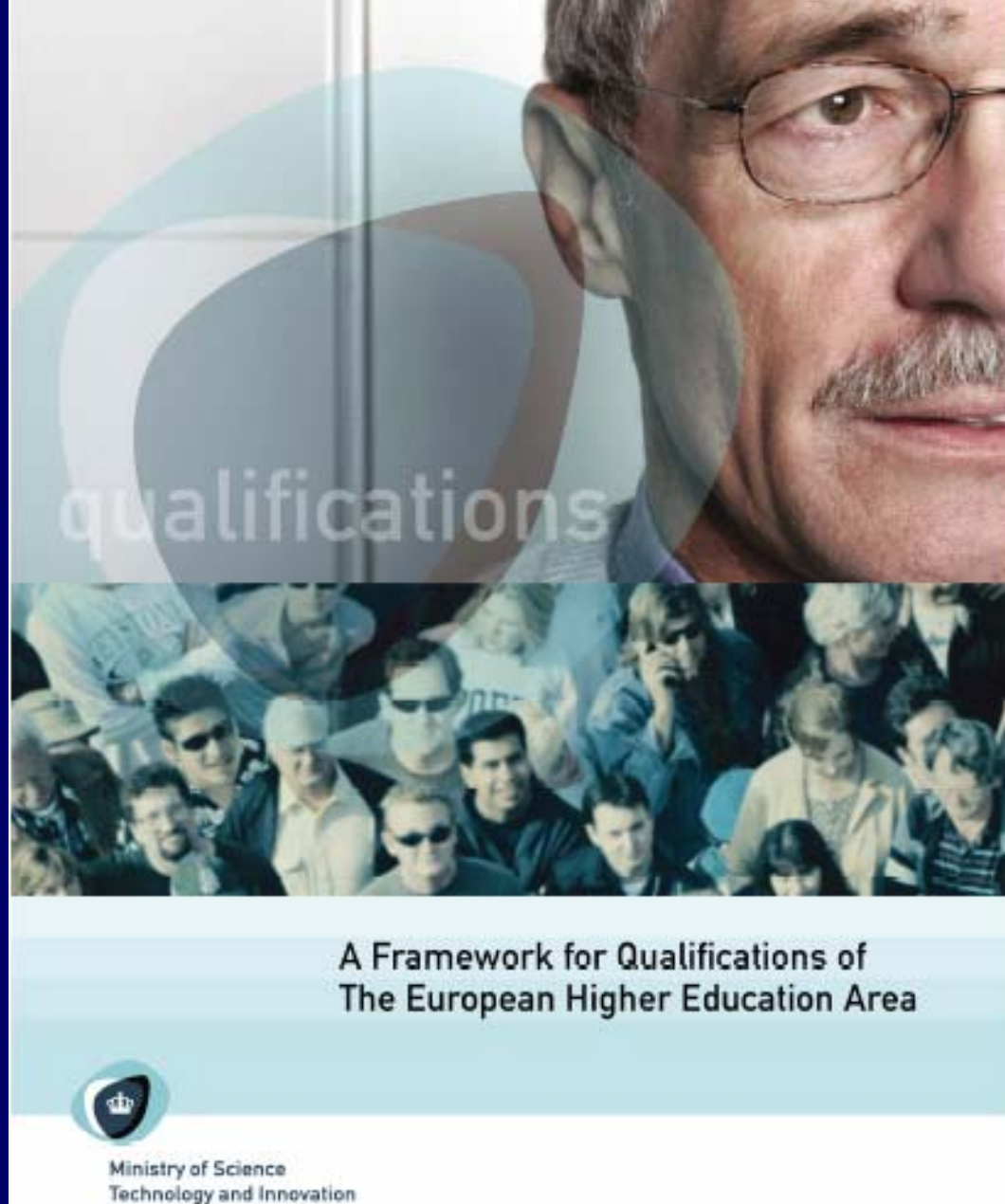
- Pieņem Eiropas darba grupas aptverošo kvalifikāciju ietvarstruktūri Eiropas augstākās izglītības telpai
- Nosaka, ka Boloņas procesa dalībvalstis **kvalifikāciju ietvarstruktūru izveidi**
 - uzsāk līdz 2007. gadam un
 - pilnībā pabeidz līdz 2010. gadam

Eiropas darba grupas ziņojums

atrodams
www.aic.lv/ace

Tiešā saite:

http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Copenh/Copenh2005/EQFreport.pdf

Eiropas ietvarstruktūras galvenie raksturojumi

- Eiropas ietvarstruktūra ir aptveroša struktūra, Tā nav domāta kā proiekšraksts nacionālajām struktūrām, bet gan kā elastīgs ietvars, kur`tās ievietot .
- Eiropas ietvarstruktūra sastāv no trijiem galvenajiem cikliem, pirmajā ciklā papildus ietverot arī īsās studijas.
- Par ciklu deskriptoriem tiek izmantoti t.s. Dublinas deskriptori (skat. EQF ziņojumu 66-69 lpp), kuri vispārīgā veidā raksturo katra cikla noslēgumā iegūstamos studiju rezultātus.

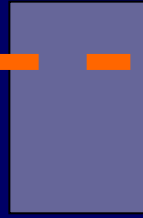
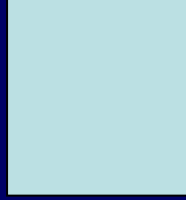
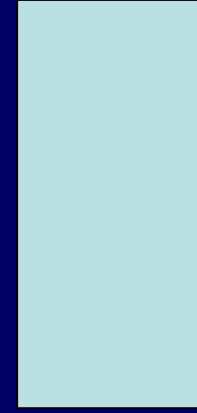
Vadlīnijas ECTS kredītpunktu skaitam tipisko kvalifikāciju ieguvei

- Īso studiju kvalifikācijas – 120 ECTS (80 LV) kredītpunkti
- Pirmā cikla kvalifikācijas - 180-240 ECTS (120-160 LV) kredītpunkti,
- Otrā cikla kvalifikācijas 90-120 ECTS (60-80 LV) kredītpunkti, tajā skaitā ne mazāk kā 60 ECTS (40 LV) kredītpunkti otrā cikla līmenī

Pirmais cikls

Otrais cikls

Trešais cikls

Kritēriji nacionālās ietvarstruktūras savietojamībai ar Eiropas ietvarstruktūru:

- Nacionālā ietvarstruktūra uzskatāmi balstās uz studiju rezultātiem
- kvalifikācijas saistās ar ECTS kredītpunktiem,
- Procedūras saskaņā ar kurām kvalifikācijas tiek ietvertas nacionālajā ietvarstruktūrā, ir caurskatāmas;
- Absolventiem tiek izsniegts Diploma pielikums, un tajā ir atspoguļota nacionālā ietvarstruktūra
- Pastāv skaidra un uzskatāma nacionālo kvalifikāciju saistība ar ciklu deskriptoriem Eiropas ietvarstruktūrā,
- Nacionālās ietvarstruktūras izveidē ir piedalījušās visas ieinteresētās puses: valsts, augstskolas, studenti un profesionālās jomas un iesaistīto pušu atbildība ir skaidri definēta un publicēta.

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras izstrādes etapi

Darbība

- Valsts līmenī
- Starpaugstskolu līmenī
- Augstskolās

Darbība valsts līmenī

- **Līmeņa konkretizēšana** visiem Latvijas augstākā izglītības kvalifikāciju veidiem
- **Vispārīgo studiju rezultātu formulēšana** katram Latvijas kvalifikāciju veidam,
- **Nosacījumu apraksts** katram Latvijas kvalifikāciju veidam.

Darbība pa studiju jomām (starpaugstskolu)

- Attiecīgo studiju jomu pārstāvji no dažādām augstskolām katram attiecīgajā studiju jomā kopīgi formulē studiju virzienam specifiskos studiju rezultātus bakalaura, maģistra un doktora līmenī
- Konkretizē attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgais kompetenču profils (ja nepieciešams) – īpašais konkrētajā nozarē,
- Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgās sasniedzamās kompetences mērķi – konkretizējums attiecīgajā nozarē:
 - Intelektuālās kompetences
 - Akadēmiskās un profesionālās kompetences
 - Praktiskās kompetences

Darba grupas metodika

Formulējot vispārīgos studiju rezultātus, darba grupa nolēma vadīties no:

- kvalifikāciju aprakstiem Dānijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā.
- Latvijas MK noteikumiem par valsts akadēmiskās izglītības standartu un par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu

Kvalifikāciju vispārīgo aprakstu uzbūve

1. Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgais kompetenču profils,
2. Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgās sasniedzamās kompetences:
 - Intelektuālās kompetences
 - Akadēmiskās un profesionālās kompetences
 - Praktiskās kompetences
3. **Nosacījumu apraksts**
 - Nosacījumi uzņemšanai
 - Kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamā studiju darba apjoms kredītpunktos
 - Kvalifikācijas izmantošanas iespējas tālākām studijām un darba tirgū

Bakalaura deskriptors

1. Akadēmiskais profils

...kompetences tiek iegūtas zinātnē sakņotās studijās.

Bakalauram ir teorētiskās zināšanas, iemaņas, prasmes un metodiku izpratne plašā attiecīgās nozares pamatjomā.

Bakalauri ir kvalificēti:

- studijām maģistrantūras programmās,
- profesionālai darbībai, kas balstīta uz apgūto akadēmisko izglītību attiecīgajā jomā

1. Profesionālais profils

... kompetences tiek iegūtas nozares zinātņu teorētiskajos pamatos sakņotās, profesijas standartiem atbilstošās, praktiski piemērojamās studijās un sadarbībā ar darba devējiem obligātās prakses laikā.

Profes. bakalauram ir nozarei atbilstošo disciplīnu un teorētisko pamatu zināšanas, un to piemērošanas prasmes.

Profesionālā bakalaura grāds kvalificē:

- profesionālās darbības veikšanai attiecīgajā jomā
- studijām maģistra programmās

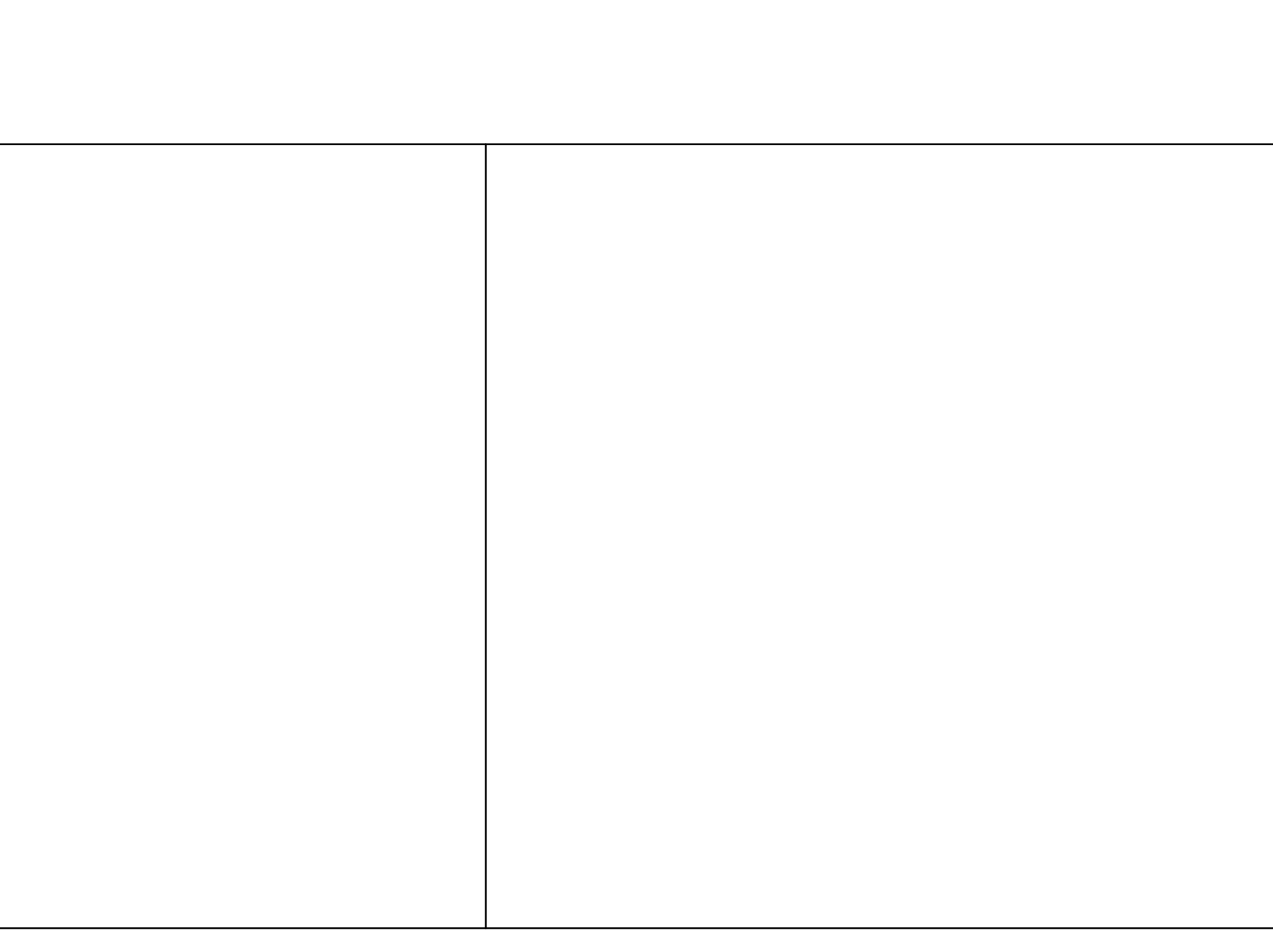
2.1. Intelektuālās kompetences

(Akadēmiskais) bakalaurs spēj:

- formulēt, aprakstīt un komunicēt nozares aspektus savā studiju jomā,
- izmantojot iegūtās zināšanas un zinātnisko atziņu lietošanas vispārējās prasmes, veikt analīzi, un patstāvīgi risināt problēmas,
- strukturēt savu tālāko mācīšanos.

(Profesionālais) bakalaurs spēj

- stratēģiski un analītiski formulēt un komunicēt profesionālus aspektus un nozares problēmas;
- izmantojot apgūtos teorētiskos pamatus un prasmes, risināt profesionālus jautājumus,
- strukturēt savu tālāko mācīšanos un profesionālās kvalifikācijas pilnveidi

- Latvijas darba grupas rezultātiem
http://www.aic.lv/rp/Latv/sem_QF/LV_FRame_24012005.pdf

- http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Copenh/Copenh2005/EQFreport.pdf

- Aprīlī Rīgā notiks Baltijas valstu seminārs par studiju rezultātu formulēšanu (datums vēl nav zināms)